

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 35.

V Ljubljani, v soboto 2. septembra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 9—12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Kaj je narodno stališče?

Žalostna je istina, da se morejo pri nas, in to v glasilu „inteligence“, tiskati najzlobneje neumnosti. Tako neumnost je prinesel dnevnik „Narod“ dne 28. avgusta letos pod naslovom „Novi kurs na Koroškem“.

Gabi se nam, polemizovati s tem listom, in sicer že zaradi tega, ker sta logika in dostojnost temu listu neznana stvar, pač pa neotesanost in makijavelizem glavno orožje. In vendar je treba včasih reagovati na rezanico v imenovanem listu, ne zaradi lista, pač pa zaradi stvari, da se dajo besedam pravi pojmi nazaj.

Kakor rečeno, obdelal je „Narod“ od zadnjega ponedeljka „novi kurs“ vikarja Podgorca, in sicer glavno zaradi tega, ker je baje ta prozročitelj tinjske „protinarodove“ izjave in ker se ta gospod zanima med slovenskimi Korošci za kmetško gospodarsko organizacijo v smislu krščanskega socijalizma. Nismo poklicani, da bi branili Podgorčevo osebo pred napadi „Naroda“, pač pa, da zavrremo napad na krščanski socijalizem na Slovenskem, katerega brani i razširjati je naše poslanstvo.

„Narod“ govori v omenjenem članku, da je vikar Podgorca kandidoval v državni zbor „ne na podlagi slovenskega narodnega programa, ampak na podlagi narodno brezbarvenega krščansko-socijalnega programa“, da je „takrat zmagalo narodno stališče, da je bil postavljen slovenski narodni Einspieler“. In dalje piše „Narod“, da se „Podgorcu zdi njegovo skladišče v Sinjci Vesi dosti večjega pomena, kakor vse narodno gibanje“. Konečno opozarja ta veliki prijatelj duhovščine in vere, prijatelj, ki ima za škofe in vso duhovščino notri doli do zadnjega kapelana le ostudne psovke dan na dan na razpolago, ta list se še drzne dajati svete slovenski koroški duhovščini, „v kolikor se še ni izneverila narodnemu programu, naj se ne da izvabiti na opolzla pota, kamor jo vabi vikar Podgorca“.

Glagolica na Češkem.

Znano je, da se je glagolica nekdanje zelo rabila in da se deloma še rabi po cerkvah v Istri in Dalmaciji. Da je bila v 16. stoletju še znana po Slovenskem, je precej verjetno. Čudno pa je in malo nam znano, kakó da je zašla glagolica na Češko. V letošnjem 1. in 2. zvezku Jagic-vega „Archiv für Slavische Philologie“ smo našli temeljit spis P. Syrka, obsegajoč zgodovino glagolice na Češkem. Ker je stvar splošno zanimiva, „Archiv“ pa le malo naših naročnikov dobiva v roko, posneli smo nastopne črtice iz Syrkovega spisa.

Češki kralj Karol IV. je utemeljil na Češkem in v Pragi več novih samostanov, v katere je hotel uvesti slovansko liturgijo. Sploh se je takrat še marsikaj storilo, da bi se utrdil slovanski življenj v češki duhovščini. Najbrže je bil Karol IV. tudi deležen sklepa, da je l. 1342. samostan v Rudnici sklenil vsprejemati v svojo sredo le rojene Čehi. Papež Klemen VI. je na prošnjo opata in priporočilo Karola IV. ta sklep potrdil. Praški nadškof je pa celo odpustke podelil onim, ki so obiskovali cerkev tega samostana in pred pridigo peli „Hospodine pomiluj

Ko smo prebrali ta zlobno ignorantni članek, prišle so nam na um besede Friderika, kralja pruskega, katere je bil zapisal dvorni svetnik Šuklje v „Ljubljanskem Listu“, namreč: „Und mit diesem Gesindel muss ich mich herum-schlagen!“

Razmotrimo, kaj hoče povedati „Narod“.

1.) Korošci imajo dva programa, namreč stari slovenski narodni program in krščansko-socijalni program.

2.) Krščanskosocijalni program je nasproten slovenskim narodnim idejalom in slovenskemu narodnemu stališču.

No, ker je „Narod“ postavil ti dve tezi, vprašali bi ga po pravici, kaj on prav za prav razume pod slovenskim narodnim programom, pod „narodnim stališčem“ in pod „absolutno narodnostjo“. Narod se včasih pobaha, da stoji njegova stranka na narodnem stališču. Ali je zveza z Nemci na Kranjskem, ali liberalizem in verski indiferentizem in blatenje duhovščine v občje podlaga narodnega slovenskega programa? Vprašali bi ga še marsikaj lahko, ali stvarnega odgovora bi ne bilo moči dobiti, ker bi moral obsoditi „Narod“ politično delovanje zadnjih let svoje stranke ter pobijati svojo lastno pisavo. Za odgovor bi ne bil v zadregi, saj, kjer pojem manjka, tam se kaj hitro najde kak „masten trebušček“, „debela lica“ in tudi „klerikalni polypi“ se še najdejo za žurnalistička junaštva „Narodova“.

Mi imamo slovenski narodni program, ki je bil v zadnjem času formulovan na vseslovenskem shodu. Ali, to ni ves narodni program. Tam je le povedano, kaj tirjamo od državne in deželne uprave, ni pa povedano, kaj in kako naj delamo mi v dosego narodnih idejalov. Tam zahtevamo narodno avtonomijo, ni pa povedano, kako naj delamo, da jo preje dosežemo. Ni zadosti, da izražamo svoje zahteve nasproti upravi, treba i samim delati. Ali kako delati? Morebiti, da napravimo v vsaki vasi zabavno veselico ter tam kričimo: „Živio narod!“, „živela rodna

zemlja, lepa domovina“ in kličemo „na zdar“? To se sicer krasno sliši in celo navduši nas, ali to je jako po ceni, nam premalo.

Slovenski politik stoji na narodnem stališču, ako dela v smislu narodnih teženj, ako se trudi v prosep narodnih idej. In narodne ideje, kaj so? Ali ne teženje za ohranjenjem cele narodne individualnosti slovenske v vseh strokah narodnega življenja in razvitka? In vprašamo dalje: V čem obstoja naša slovensko-narodna individualnost, ako ne v narodnem jeziku, njega običajih, njega krščansko-verskem prepričanju in njegovem stremljenju za narodnim blagostanjem in narodno avtonomijo?

Slovenski narodni politik, ki hoče stati v istini na narodnem stališču, mora urediti svoje delovanje v smislu skupnega naroda in ne v smislu teženj naše „gospode“.

Ljudstvo, t. j. kmet, delavec in obrtnik, so jedro naroda, ako tudi niso še cel narod. Politik, ki zastopa narodno stališče, mora slediti težnjam slovenskega ljudstva, ki so glede verskonravnih zadev odločno krščansko-katoliške, glede socijalopolitičnih zadev odločno demokratične in socijalno-reformatične v smislu krščanskega socijalizma in glede narodnopolitičnih zadev odločno slovenske in slovanske.

Iz podanih izvajanj je očitno, da stranka „absolutne narodnosti“, t. j. liberalna „Narodova“ stranka, zastopa s svojim glasilom vse kaj drugega kakor narodno stališče. Narodu slovenskemu je sveta njegova materina beseda, kakor mu je sveto krščansko versko naziranje. Glasilo slov. liberalcev pobija versko naziranje ljudstva in vsiljuje verski racionalizem in indiferentizem. Naziranje slovenskega ljudstva je demokratično in socijalistiško. Glasilo liberalcev je pa sovražno demokratizmu, ker zavira in obtežuje vsako razširjanje volilne pravice, konečno je tudi antisocijalno, ker je individualizem liberalne

ny“. Papež Klemen VI. je dovolil tudi, da se je otvoril l. 1348. čisto slovanski samostan benediktincev v Emavsu v Pragi s slovansko liturgijo, ali, kakor je Karol pisal, „in nobili lingua slauonica (v plemenitem slovanskem jeziku)“. Samostan je bil posvečen na čast sv. Jeronimu, cerkev pa na čast ss. Kozmi in Damjanu, ss. Cirilu in Metodu, sv. Vojtehu in sv. Prokopu, patronom češkega kraljestva. Cesar Karol, kralj Češke, in njegova soproga Blanka sta obdarila samostan z mnogimi posestvi. V ta slovanski samostan (Klášter Slovanj) je poklical Karol, oziroma praški nadškof Ernst, menihe glagoljaše iz Istre in Dalmacije. Opravljali so „na Slovanech“ božjo službo v slovanskem jeziku. Imeli so sv. pismo, misale in druge bogoslužne knjige pisane v glagolici. Tudi menihi rodov Čehi so se v Emavsu učili glagolice od jugoslovanskih tovarišev. Za prepisovanje glagolskih knjig je kralj Karol dajal nagrade. Od vaj v pisavi glagolice, katere so imeli v 14. stoletju češki učenci prvih hrvatskih menihov, se dobé po arhivih še ostanki. Pisalo se je pa na Češkem glagolski tudi zunaj samostana na Slovanih. Ker se Čehi niso lahko mogli naučiti starega cerkveno-slovanskega jezika, so začeli

prepisovati češke knjige z glagolico. Tak Čeh-glagolita je bil že o. Jan l. 1356. Vender so se prepisovale ondi tudi knjige hrvatskega izvira, kakor n. pr. glagolski del Remskega evangelja l. 1395., ki je bil pisan, kakor pravi pisatelj sam, „slovenskim jezikom“. Koncem 16. stoletja se je videlo v Emavsu v samostanu še mnogo čeških in hrvatskih knjig, pisanih z glagolico. Dobile so se take knjige tačas tudi še drugod. Slovanski samostan, kakor oni v Emavsu, so osnovali potem v Olesnici v Šleziji, a bil je razdejan najbrže za časa husitskih vojn. Podoben samostan se je pod poljskim kraljem Vladislavom II. ustanovil tudi pri Krakovem, kamor so leta 1390. prišli menihi iz Emavs. Tudi tu se je opravljala služba božja v slovanskem jeziku. Samostan je baje zatrl požar l. 1584.

Karol IV. je imel z ustanovitvijo slovanskega-samostana v Emavsu še poseben namen. Hotel je zjediniti v katoliški veri vse Slovane na podlagi slovanskega bogoslužja. Pisal je 11. marca l. 1355. o tej zadevi srbskemu carju Dušanu. Podpiral ga je v tej nameri papež Inocenc.

S smrtjo Karolovo je izgubil samostan na Slovanih svojega utemeljitelja in zaščitnika. Njegovi nasledniki niso bili samostanu več prijazni.

gospodarske ideje diametralno nasproten vsakteremu socializmu.

Glasilu naših Tavčarjev, Slancev in Malovrhov je protisocialno, protidemokratsko in protiversko. To se lahko stokrat dokaže, kar pa ne izključuje, da bodo nekateri to stokrat tajili.

Sedaj nam preostaja le še jedno vprašanje, stoji-li, namreč liberalna slov. stranka, glede veljave slovenskega jezika na narodnem stališču? V principu, namreč z besedo, pač, v praksi pa ne vselej. Stranka, ki je svoj čas iznašla frazo „absolutne narodnosti“, spojena je z nemško stranko na Kranjskem in je vsled tega njena akcijska svoboda glede veljave slov. jezika tako prosta, da iz samih ozirov na kranjske Nemce zagovarjajo dvojezične napise, taisti gospodje v mestni zbornici ljubljanski, ki so prej sami predlagali samoslovenske napise. In oziri na barona Schwegla in dr. Schafferja so tako veliki, da deželni odbor nič ne vidi, kako se otroci slovenskih rudarjev v Kočevju ponemčjujejo. In ker se slovenski in nemški liberalci na Kranjskem tako dobro razumejo, zato pa velikodušno dajó podpora „Naši straži“ s 100, reci: en sto goldinarjev. Vse to je sevéda na korist veljavi slovenskega jezika, vse to so simptomi „absolutno-narodnega stališča“.

Nadaljna trditve „Naroda“, da je krščansko socialni program nasproten slov. narodnemu programu, je zopet „Husarenstück“ brez dokaza. Kakor smo že prej povedali, je krščanski socializem del skupnega slovenskega narodnega programa. Dokaz temu je ta, da je shod narodne stranke v Ljubljani pred 5. leti sprejel krščanski socializem kot gospodarsko in socialno-politično navodilo v svoje resolucije, na katere resolucije se „Narodovci“ še dandanes sklicujejo, ako jim kaže.

Krščanski socializem je bistveni del našega narodnega programa, krščanski socializem je gospodarsko in socialno-reformatorni program slovenski, program, ki je bil do najnovejšega časa le v resolucijah obeh slovenskih strank na Kranjskem. Kdor zatajuje krščanski socializem, in bodi si „Narodovec“ ali „Slovenčevce“, taji del slovenskega narodnega programa.

Kdor je nasprotnik krščansko socialnim in gospodarskim in socialno-političnim nazorom, se izneverja narodnemu programu in izpodkopa budočnost slovenskega naroda. To dokazemo takoj na kratko.

Ako hočemo, da se izvrše narodni idejali, da dobimo narodno avtonomijo, da se bo naš jezik spoštoval in gojil v uradu in šoli, ako mislimo na svojo budočnost, ki nam je zagotovljena le v tesni duševni in gospodarski zvezi s Hrvati in po njih z Jugoslovanstvom, potem moramo narodno maso, t. j. kmete in delavce, gospodarski in socialno organizovati. Le ako imamo organizovano, zavedno in gospodarski

Zato je samostan začel propadati. Husitske vojne so ga popolnoma oslabile. Vzdržal se je še do začetka 17. stoletja, ko so ga oplenili ondi naseljeni, od kralja Matije proti njegovemu bratu Rudolfu II. na pomoč pozvani madjarski vojaki. L. 1611. ga je pa zadela najhujša usoda. Ker so se bili v njem nastanili nemški vojaki iz Passave, so Pražani samostan naskočili, menihove večinoma pomorili in knjižnico uničili. Leta 1624. je izročil Ferdinand II. opešani samostan španjskim menihom beuronitom, ki ga imajo še dandanes. V cerkvi ti menihi kot v nekak spomin na stare čase še včasih zapojejo kako slovansko pesem. V knjižnici njihovi pa ni več sledu o glagolici.

Kar je slovanskih menihov iz Emavskega časa Ferdinanda še ostalo živih, so se preselili v samostanček k cerkvi sv. Nikolaja. Njihova cerkev se je potem imenovala slovanska; a glagolice niso ohranili. Danes imajo cerkev sv. Nikolaja Rusi in služba božja je v njej pravoslavna.

Kakor po arhivih na Slovenskem, se dobivajo tudi po čeških arhivih tu in tam še knjige in urbarji, ki so vezani v pergament z napisano glagolico.

napredujoče ljudstvo, bomo se mogli gospodarski in politično osamosvojiti od odvisnosti nemškega in laškega soseda.

In kakšen nam bodi gospodarski in socialni program, ako ne krščansko-socialni, ki ima svoj predpogoj v krščanskem slovenskem ljudstvu in ne v pisanem programu obeh slovenskih strank na Kranjskem?

Naglašamo še enkrat: z gospodarsko in socialno organizovanimi kmeti in delavci postanemo Slovenci uvaževan politični činitelj, brez tega smo pa ničla, gola ničla, pa naj imamo še dvakrat toliko slovenskih advokatov, uradnikov, učiteljev in duhovnikov, kakor danes.

Poglejmo na Hrvatsko! Tam vlada faksično Madjar, dasi ima Hrvatska celo svojo avtonomijo, svojo hrvatsko inteligenco, svoje vseučilišče. Khuenovi politični hlapci so korumpirani, hrvatska inteligenca se je narodovi duši več ali manj odtujila in masa naroda, hrvatski kmet in delavec, sta desorganizovana in umirata v bogati Slavoniji gladu. Hvala Bogu, tudi tam se že pojavljajo možje, ki se počinjajo posvečevati narodno-gospodarski in socialni organizaciji hrvatske narodne mase, in ko se ta organizacija izvrši, potem je le še vprašanje časa, da bode strto nasilstvo madjaronske birokracije in židovskega izkoriščevanja na Hrvatskem. Da pride tako, je jasno kot beli dan, in vendar pri nas glasilu „absolutnih narodnjakov“ proklinja organizacijo narodnih mas, organizacijo, ki je naš narodni spas.

Tista tolikokrat naglašana „absolutna narodnost“ je goli humbug, ako se ne dela za narodni blagostan, ki je podlaga vsaki kulturi, vsakemu napredku. Sicer je to občeznana istina, sam abecé, ali vendar ima „Narod“ ali toliko zlobnosti, ali pa tako ignoranco, da očita vikarju Podgorcu, ker je ustanovil skladišče v Sinjči Vesi. Res ni naš namen, zagovarjati dejanje in nehanje g. Podgorca, ali čin, da se je ustanovilo skladišče v Sinjči Vesi, je ogromnega pomena za koroške Slovence. Koroške posojilnice in koroške zadruga morejo spasiti desetkrat prej koroške Slovence, kakor če se napravi v vsaki vasi po jedna zabavna veselica na leto. Ne podcenjamo veselice, se posebno v takih krajih ne, kjer se narodna zavest še le vzbuja, vendar se narodna zavest utrdi in ojači v prvi vrsti z gospodarsko organizacijo, z gospodarsko narodno osamosvojo.

Pa da se vrnemo k trditvi „Narodovci“, češ narodno stališče, narodni program je nasproten krščansko-socialnemu. Ne in stokrat ne! Narod je pri nekaterih ljudeh samo abstrakten pojem. Slovenec, dober Slovenec ni dandanes v inteligenciji oni, ki govori slovenski, temveč on mora moralno in razumno delovati skupnemu narodu v korist. In ako se posveti kdo mukotrpnemu delu za narodno-gospodarsko organizacijo ali socialno delo med slovenskim delavstvom, ni li on na narodnem stališču, in ali ne izvršuje najvažnejšega dela slovenskega narodnega programa? Le zlovoljneži ali ignoranti morejo kaj takega zanikati.

Tako se pri nas blati delo za narod od ljudi, ki jih je ali zaslepila strankarska strast, ali pa nimajo srca za mukotrpano slovensko ljudstvo. Ali mi se ne plašimo sramotjenja, niti zaprek, in kar hrvatski akademik Stjepan Radič pravi v „Novi Dobi“ o jednom delu jugoslovanske mladeži, to pravimo mi krščanski socialci, namreč: „Mi ne stojimo, mi sigurnim korakom, idemo k puku, iz koga smo nikli, k Slavstvu, s kojim smo vezani, k ljudstvu, v kom djelujemo, k Božanstvu, ka kojemu smo pozvani, i na tom putu može nas i samo više biti: jer mi se neprestance pribiremo iz milijuna raje, koja je danas postala narod.“ Š—

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 28. avg. (Uboga Avstrija!) Nemška pest se dviga, a Avstrija tega videti ne sme. Trozveza ji pokriva oči. Avstrijsko nemštvo se organizuje za Veliko Nemčijo, avstrijski diplomatje pa ugibljejo, kako bi Slovanom vzeli še zadnjo trohico pravic, da bi potolažili nemško

poulično druhal. Slovanskih žrtev zahteva ta druhal in Avstrija je pripravljena jih dati.

„Grof Thun je pošten mož z najboljšimi nameni!“ To smo čitali v glasilu slovenske katoliške stranke. Ali moramo radi tega kurzu zapupati? Mi dvomimo. Ako je grof Thun res dobrih namenov, potem pričajo zopet zadnji dogodki, da je mož velik revež, ker ima mesto ministerkega predsednika in ministra notranjih poslov, ne da bi imel vajeti v rokah. Voza, v katerem sedi, ne ravna on. Kadar se bode voz ustavil, tedaj izstopi in v voz se posadi zopet drugega moža. Govori se, da se to skoro zgodi in da so dnevi Thunove „vlade“ šteti. Nekako tak je položaj, kakeršen je bil takrat, ko je po krvavih graških izgredih odstopil grof Badeni. V Avstriji se šestnajstletnim hajlovčkom ne sme skriviti lasú. Ako se jim orožniki ne puste pobijati s kamenjem, tedaj čujemo o potovanju grofa Goluchovskega, Chlumeckega in drugih prožnih diplomatov in parlamentarcev k cesarju. V Ischlu je zdravilišče za avstrijske razmere. Do oktobra se namerava pripraviti hladeče zdravilo za razburjeni državni zbor . . .

In zdravilo tej dolgi bolezni je? Jako jednostavno. Parola: „Slovani morajo odnehati!“ — „Heil!“ . . . „Deutschland, Deutschland über alles!“ Ti kliči spremljajo finančnega ministra dr. Kaizla v Prago, kamor se te dni poda pregovarjat Čehi, da puste pasti jezikovne naredbe, ne da bi si vlada upala izdati jezikovni zakon. Računček je prav lep: Ako se Čehi udajo, potem se za Jugoslovane ne zmeni živa duša. Kdo bi se čudil, da vlada dela take račune s svojo večino? Listi iz „Reicha“ so merodajni za avstrijsko politiko. Ti odobravajo zadnje izgrede in predrznejo se še celo rožljati z nemškim orožjem. V merodajnih krogih imponira ta skupna godba, pri kateri se na veliki boben bije v jednomer: „Preprečenje volitev v delegacijo!“

Uboga Avstrija! Aut, aut kliče, ne nemškim nacionalcem, ampak Slovanom! In Nemcem se cede pri tem velike sline. Merodajni krogi pa so menda še sila veseli, ko gledajo te poželjive, mastne sline združenih Nemcev. Le migniti jim je treba, pa se združijo hajlajoče trume tudi v tem, da podpirajo vlado pri volitvah v delegacijo pod pogojem, da se odpove sedajni večini in sestavi drugo večino, bolj pripravno nemškim in laškim interesom. Trozveza pa navija uro. Socialni demokratje delajo lepo družino.

Razun Bogu torej avstrijski Slovani ne moremo zaupati nikomur več. Uboga Avstrija! . . . Bog daj Slovanom moč, vstrajnost in odločnost! Proč z glasovi, naj Slovani ubžalujemo položaj. Kdaj smo ga mi poostrovali? Ali naj umorimo svojo deco in sebe, da bode Avstrija „mirna“? Molčimo naj kot robovi, ko okolu naših glav poje nemški bič, potem bode „ublažen položaj“. Ne, — govorimo, zahtevajmo, da Avstrija pripozna Slovana! Dvoje ji je ob sedanjih razmerah mogoče — ali nas, ali Velikonemčijo. Voli naj! Vladin aut — aut, ki ga nam kliče, vabeč nas, naj se ji pred hudimi Nemci skrijemo za krilo, nas ne omami! Slovani smo že rešili Avstrijo in, če bo treba, jo bodemo še, a drugače, kakor računajo pri zeleni mizi.

Politiški pregled.

Avstrijski Nemci se počutijo prav dobro. Čim bolj rogovilijo, bolj se jih vlada boji. Za jutri nameravajo veteranci v Hebu blagosloviti novo društveno zastavo. Nacionalni listi (Glej „Grazer Tagblatt“ štev. 239.) prinašajo poziv hebskih nemških radikalcev, v katerem pozivljejo avstrijske Nemce, naj pridejo v Heb demonstrovat proti avstrijskemu patriotizmu. Take oklice smejo prinašati v Avstriji nemški listi, ne da bi bili konfiskovani. Pravijo javno v časopisih, da bode na stotine Nemcev romalo v Heb demonstrovat. Vlada bode skoro gotovo patrijotično slavnost v zadnjem trenutku prepovedala, ali ji pa določila najožje meje, namestu da bi poslala v Heb par stotnih vojakov, ki bi zabranili intrigantov nastop. Zato pa nemška predrznost nečuveno narašča. Te dni se je nadvojvoda Fran Ferdinand, prestolonaslednik avstrijski, ustavil na poti k vojaškim vajam, v

Litomicah na Češkem. Nemški župan Funke je rekel nadvojvodi, da so ga vsprejeli, dasi je mej Nemštvom veliko razjarjenje, ter je zaklical nadvojvodi: „Dajo naj se Nemcem njihove pravice!“ Nadvojvoda provokaterja ni zavrnil. V Hebu se Nemci sploh obnašajo kakor bi ne bili več v Avstriji. Sosebno značilno je, da je socialna demokracija pri kravalih za velenemštvo v Hebu prva na mestu. V nedeljo so nacionalci in socialni demokratje skupno priredili v Hebu demonstracijo za velikonemško idejo. Pomagali so jim nabruljeni kmetje iz okolice. Vsa ta množica je pela skupno „Das Bismarck Lied“, pred spomenikom cesarja Jožefa pa je govoril poslanec Iro ter pozival Nemce k odločnemu odporu. Tudi v Vrhlabi so bile v nedeljo zvečer demonstracije. Okna pri okrajnem glavarstvu in „Češki Besedi“ so pobita. Šest oseb je bilo aretovanih, a množica ni prej odnehala, da so jednega aretovanih izpustili. Kako bi se pač postopalo v sličnem slučaju n. pr. s slovenskimi tržaškimi okoličani?! V Kraslicah je odstopil občinski odbor. Župan je vsled nemškega razburjenja zbolel. Komisar Rott je moral iz Kraslic ubežati v zaprtem vozu. V Celovcu so izgredi ponehali, ker so imeli Nemci silen respekt pred slovenskimi vojaki. Kako malenkostni so Nemci, priča dejstvo, da velika „Neue Freie Presse“ v uvodnem članku ropota, ker se je v Galiciji neki častnik predrznil zaklicati cesarju „Slava!“, namestu „Hoch“!

Proti obstrukciji so se izjavili nekateri poslanci dunajskih kršč. socialcev, češ, da se na ta način niti za Nemštvo ne more doseči nič vspehov. Nemški radikalci in socialni demokratje so drugoga mnenja ter se ogrevajo za obstrukcijo pri volitvah v delegacijo. Vlada sedaj išče sredstvo, s katerim bi avstrijsko Nemštvo pomirila. Na šibo se ne spomni.

Thunova skrb za Slovence. Za ravnatelja celjskih slovenskih paralelk je imenovan zagrižen Nemeec prof. Liskounigg, višjesodni svetnik v Gradcu, nemški nacionalc dr. Emminger pa postane najbrže predsednik celjskega okrožnega sodišča. Poročila, da se je dr. Ferjančič potegoval za to mesto, so napačna.

„Alldeutscher Verband“ je imel te dni v Hamburgu svoj občni zbor, katerega sta se iz Avstrije udeležila drž. poslanca Wolf in Heeger. Heeger je ondi govoril, da čutijo avstrijski Nemci potrebo, prihiteti v roke velike Germanije. Hlapčevanju avstrijskih Nemcev mora biti konec. Letošnja jesen mora prinesiti odločitev. Kri že teče. „Heil Alldeutschland mit den Ostmärkern!“ In tega moža ne bodo zaprli, ko se pritepe zopet nazaj v Avstrijo jest avstrijski kruh! Wolf je udrihal po organizaciji katoliških delavcev. Dr. Bäureuther je brzojavil: „Avstrijski Nemci zanašajo se in upajo na Vas!“ Kak vihar bi bil, ako bi take besede avstrijski Slovani pošiljali v Rusijo.

Proti trozvezi se oglašajo slovenski kršč. socialci na vseh svojih shodih. Priporočajo zvezo z Rusijo, ker zveza z Nemčijo in Italijo Avstriji ob njenih mejah nepregledno škoduje. Ljudstvo zvezo z Rusijo navdušeno odobruje.

Agitacija za laško vseučilišče v Avstriji nikakor ne ponehava, kakor se to godi z agitacijo za slovensko univerzo. Laški odbor, ki ima nalogo voditi agitacijo, ne spi. Do zadnjih dni se je agitovalo, naj bi vsi italijanski vseučiliščniki pohajali vseučilišče v Inomostu, kjer imajo juridično fakulteto na italijanskem jeziku. S tem bi pokazali, koliko jih je in da imajo pravico zahtevati svoje vseučilišče v Trstu, ki naj bi bilo glavno ognjišče irridente v Avstriji. Drugi so se sedaj zopet ogreli za to, da vsi laški dijaki gredo iz Inomosta in drugih avstrijskih univerz študirat v Italijo. Izpiti bi položili pri laškem poverjeništvu v Inomostu ali v Gradcu. „Lega nazionale“ naj zasnuje posebnih stipendij za siromašne dijake, ki bi ne mogli na svoje stroške študirati v blaženi Italiji.

Ljubezen je slepa. Avstrija srčno ljubi svoji zaveznici Italijo in Nemčijo in jima vse odpušča. Dne 18. avgusta se povsod v Avstriji s slovesnimi božjimi službami praznuje rojstveni dan cesarjev. Udeležujejo se ta dan svetih opravil tudi konzuli tujih držav. Letos pa je

laški konzul v Trstu odpeljal se dne 18. avgusta iz Trsta v Italijo. Ta netaktnost se je v Trstu splošno opazila. Tržaški neodrešenci so je bili silno veseli. — Pred kratkim je pa sedem oficirjev generalnega staba italijanske vojske potovalo proti Ljubljani. Nič se jim ni zgodilo. Pred leti so že laški generali hodili brezskrbno okolu Kobarida in delali načrte. Menijo, da se smejo svobodno kretati po „Regione Giulia“ kakor so Italijani krstili slovenske dežele do Save. Italija je pa proti Avstrijcem bolj previdna ter je gorenjo mejo zaprla s 4 metre visoko žico.

Sluka nemškega terorizma. V Gradcu je izzval te dni neki nemški burš kadeta Schüch, ki je napadalca poklical v bližnjo vežo, kjer ga je skušal s sabljo ukrotiti. Mej tem pa se je nabrala pred hišo naenkrat množica ljudi, pred katero je Schüch zbežal v stanovanje znane gospe, ki ga je toliko časa obdržala v svojem stanovanju, da je mogel hajlovcem uiti. Graški radikalci so vsled tega tako hudi, da so pred stanovanjem gospe napravili čez dva dni po tem dogodku burne demonstracije z običajnim bombardovanjem s kamenjem in „Die Wacht am Rhein“. Častniki bi po njihovem mnenju morali biti lakaji nemških buršev.

Značilen shod je bil 29. avgusta v Arnfeldu na Štajarskem. Sklicala sta ga dva nemško-nacionalna poslanca skupno s socijalnodemokratskim poslancom Reslom. Heil!

„Münchener Neueste Nachrichten“, zagriženo Wolfijanske, ne smejo več v Avstrijo. Oče urednika tega lista je ljubljanski zvonar Samassa.

Črnogorski knez bode obiskal turškega sultana, da se mu zahvali za razne „usluge“.

Mej Angleško in Transvaalom pride skoro gotovo do vojne. Transvaalska republika je kolikor mogoče odnehavala pohlepni Angleški. Angleži pa niso bili zadovoljni s tem, da je republika pritrdila, tujim naseljencem dati pravice v državi, nego so s svojimi zahtevami postajali vedno nesramnejši. Angleži zahtevajo sestavo mešane komisije, ki bi uravnala razmere, v komisiji pa bi naj bilo polovico Transvaalcev in polovico Angležev. Egipt je Transvaalu svarilen vzgled, s kakim predlogom se je zvršilo zadnje dejanje k popolni sužnjosti Egipčanov. Boerci sedaj nimajo druge poti, ali Angležem, katerim diši transvaalsko zlato in ki bi radi bili gospodarji vse južne Afrike, podvreči se, ali pa poskusiti se ž njimi v boju. Angleži imajo na meji Transvaala že grozne topove „dum dum“, katerih izstrelbe se razlete šele v telesu človekovem in ob enem kri zastrupe. Na mirovni konferenci so obetali Angleži, da bodo te topove rabili le proti divjim narodom. Vojska, ako se vname, bode strašna, ker se bodo tudi Boerci srdito branili. Čudimo se, da je nedavno z angleškimi grozovitostmi napram Transvaalu simpatizoval slovenski katol. list. Angleži odločno zahtevajo, da jim pusti Transvaal odločevati o svoji samostojnosti, in ako se Boerci temu ne udajo, imajo popolnoma prav.

Južno-ameriška trojna zveza je nastala mej državami Brazilija, Chile in Argentinja, ki so si bile doslej sovražne. Nadejajo se, da bodo njihovi zvezi pristopile vse južno-ameriške republike.

Domače novice.

Osebnosti. V Gorico pride slovenski notar g. Čibež iz Komna. Laški listi govore o koncesijah Slovincem. Res pa je, da bi v Gorici eden laški notar popolnoma zadoščal, ostali bi morali biti Slovenci. — G. P. Kalist Medič gre iz Gorice za gvardijana v Pazin. — Suplent Karol Werner je imenovan pravim učiteljem na ljubljanski realki. — Realčni prof. Herrik Pirker je na lastno prošnjo umirovljen. — V Lukovici je umrl poštar g. Ig. Beifuss. — Okrajnim šolskim nadzornikom za okraj goriška okolica in za slovenske šole v Gorici je imenovan g. Ivan Finžgar, ki je ob enem postal stalni profesor na učiteljskišči v Kopru. — Umrl je v Mokronogu notar g. Stanko Pirnat, nadarjen glasbenik slovenski. — Novomašnik g. Josip Abram pride za kapelana v Bovec. — Za žup-

nijo št. Vid. pri Stičini je prezentovan č. g. Janez Vidergar, župnik pri sv. Juriju pod Kumom, in za župnijo Radovico č. g. Matija Novak, župnik v Poljanici. — V c. kr. višje duhovniško izobrazovališče pri sv. Avguštinu na Dunaju je vsprejet č. g. Matija Prelesnik, vikar v Novem Mestu. — Znani tenorist g. Jožef Pavšek je zopet angaževan pri slovenskem gledališču. — Župnik Slovencev v Puebli, č. g. Ciril Zupan, prišel je iz Amerike obiskat domovino ter je včeraj posetil tudi naše uredništvo.

Slovenskim krščansko-socialnim društvom! O Božiču bode „Slov. krščansko-socialna zveza“ imela svoj organizacijski shod, katerega je ob vseslovenski delavski slavnosti preprečilo deževje. Na tem shodu bomo ustvarili organizacijo vseh naših nepolitičnih društev, ter bomo ustanovili tudi strokovno organizacijo slovenskih krščanskih socialcev. Prav bi pa bilo, da vsa naša društva že prej pristopijo k „Zvezi“. Odbor „Zveze“ torej poziva vsa krščansko-socialna društva k pristopu ter prosi, da mu društva svoj odlok naznanijo vsaj tekom jednega meseca. Ako bi kako društvo pomotoma še ne prejelo „Zvezinih“ pravil, naj se oglasi, da se mu takoj dopošljejo. — Z Bogom za krščansko ljudstvo! — Odbor „Slovenske krščansko-socialne zveze“ v Ljubljani.

Kje je skrb za obrtnika? V odboru novega „Trgovskega in obrtnega društva“ morajo obrtniške koristi zastopati „brihtni“ ljudje. Tuma kraljuje ondi poleg Malovrha! Vse društveno delovanje je samo v pisanju po „Narodu“ proti konsumnim društvom, ki obrtnikom prav nič ne škodujejo, saj pritiskajo le na ceno živil, katera tudi mi potrebujemo. Konfekcije nas obrtnike bolj bole, pa o tem v „Narodu“ in v društvu še ni bilo glasu. Društvu, ki bi moralo imeti namen, braniti obrtniške koristi, povem zanimiv slučaj. Posesnik prodajalnice žganja na Mestnem trgu Maček je pričel jermenarski obrt. Za sposobnost ga ni nihče vprašal. Odbor ve za ta slučaj, pa je menda mnenja, da je novo društvo v prvi vrsti trgovsko društvo in da se torej v tem oziru ne more ob enem brigati tudi za obrtniške koristi, kar je tudi res. Dvema gospodoma se ne more služiti! Kdor je drugoga mnenja, je tumast, zato pa, obrtniki pozor, da se ne vsedete na limanice in se ne udingate za štafažo Tavčarjevimi prijateljem, katere boli, da ob naraščajoči krščansko-socialni organizaciji ne morejo nič več delati pri posojilih tako mastnega dobička, kakor so ga v tistih zlatih časih, ko so vladali svet z mogočno obrestno mero, kakor so sami hoteli. Kdor izmej obrtnikov se pridružuje kapitalistiški organizaciji proti krščansko-socialnemu gibanju, je izgubil smisel za obrtniške koristi in za sebe! Ljubljanski obrtnik.

Na adresu ljubljanskega magistrata. Piše se nam: V „Slov. Listu“ ste že opozorili ljubljanski magistrat in župana Hribarja, da je postrežljivost ljubljanskega magistrata proti nemški kazini po dogodkih, ki se neprestano ponavljajo v Celju, povse napačna. V najlepšem delu „Zvezde“ ima kazinska kavarna stole in mize. Tu posedajo v prijetnem hladu naši nemški prijatelji ter se rogajo „Narodovcem“, ki iz Ljubljane zabavljajo celjskim Nemcem, ljubljanske Nemce pa pri miru puste. V naši „Zvezdi“ ne potrebujemo nemške kavarne, zato naj ljubljanski magistrat zapove kazini, da odstrani stole in mize v svoje notranje prostore!

Pozor delavci! „Slov. katoliško delavsko društvo“ v Ljubljani bode vsako nedeljo zvečer imelo v društvenih prostorih sestanek svojih članov. Prvi sestanek je jutri ob 6. uri zvečer.

Ljubljanski občinski zastop zvišal je plače uradnikom, prav pa bi bilo, da bi se sedaj, ko so tudi državni sluge dobili povišanje plač, spomnil mestnih uslužbencev nižjih kategorij. Vsaj v skrbi za te uslužbence, ki opravljajo najbolj naporna dela, naj bi pokazal malo socialnega smisla, katerega smo doslej pri njem zaman iskali. Naj bi se, predno se loti novih nalog posvetil rešitvi te nujne in ob sedanji draginji za mestne uslužbence pereče zadeve.

Slovensko-hrvatsko vzajemnost je preteklo nedeljo lepo slavilo tudi tržaško slovensko

delavstvo. Ob proslavi obletnice „Delav. podpor. društva“, katere se je udeležilo nad 3000 ljudi, vrstili so se govori na čast Hrvatov, hrvatskemu narodu in vzajemnosti hrvatsko-slovenski. Slovenske množice so navdušeno pritrjevale govornikom, da smo s Hrvati jedno srce, jedna misel in da hočemo ostati zvesti tej bratski ljubezni za vedno.

Za podržavljenje celjske mestne policije se je oglašil preteklo nedeljo shod krščanskih socialcev pri Devici Mariji v Polju.

Učitelstvo na žalostni poti. „Slov. Go spodar“ poroča: „Socialno-demokratski nemški učitelj Horvatek zbira po vseh naših okrajih slovenske učitelje ter jim priporoča svoj soc. demokratski program. Kakor se nam od različnih strani poroča, večina naših učiteljev, četudi ne vsi, brez ugovora sprejema program učiteljev mladičev. V Mariboru so vsi glasovali za ta program, v Ptujih jih je glasovalo 5 proti, od drugod se pa nam samo naznanja, da je program dobil pri glasovanju — večino.“

Krščansko-socialna organizacija. Ustanovni shod gospodarske zadruga za gornjeradgonski okraj bode jutri. — V Rečici je 31. avg. pričela poslovati „Ljudska hranilnica in posojilnica“.

Iz Trsta se nam piše: Preteklo nedeljo je bil zopet vesel dan za primorske krščanske socialce. Po dolgem obotavljanju se je ustanovilo v Kopru „Katoliško delavsko društvo“. Sedaj imamo tudi v nekaj socialno-demokratskih Miljah mnogo pristašev, ki tudi skoro ustanove katoliško delavsko društvo, isto se zgodi v Isoli in v — Piranu! Tudi drugod se gibljejo v krščansko-socialnem smislu. V Trstu imamo že precejšnje število krepkih antisemitov, ki Židom marsikako neprijetno urico narejajo. Sedaj pa naj vam naznamim neki žalosten slučaj. „Očetu“ tržaških socialnih demokratov, Učekarju, je umrl v mestni bolnici njegov 19letni sin, gimnazijski abiturijent. Bil je jetičen. Kakor njegova mati, se tudi on ni hotel spovedati. Zapovedal je, da hoče imeti civilni (t. j. pasji) pogreb. Tako je tudi bilo! Križa in duhovnika ni bilo pri pogrebu. Socialni demokratje, polni rudečih klinčkov, nosili so namestu križa pred sprevodom le rudeče trakove kot očividni dokaz, da socialna demokracija ne deluje proti veri. „Edinost“ o tem slučaju menda ničesar ne ve. Ni čudo! Prijatelji postajamo s socialnimi demokrati! Vkljub bridkim izkušnjam še sanjamo, da morda le postanejo soc. demokrati „svojemu programu dosledni“ in shajamo se v kavarni „Commercio“ z njimi skupaj k pogovoru, kako bi se z armado slov. okoličanov socialni demokratje postavili za slovenske ljudske šole. O tej „akciji“ socialnih demokratov sploh pričakujemo nadaljevanja od obeh stranij: od socialnih demokratov in od „Edinosti“, ki je obljubila, da shod socialnih demokratov še osvetli. Tudi nam se že nekaj svetli!

Plačan patriotizem. Zadnjič smo priobčili dopis iz Trsta, ki označuje vzroke, vsled katerih je izostala letos bakljada avstrijsko mislečih društev v predvečer cesarjevega rojstnega dne. Društvo „Avstria“ pa je ta sklep težko prebolelo, ker je dobivalo, kakor se čuje, za svojo manifestacijo vsako leto 800 gld. Letos jih grof Goess društvu ni hotel izplačati. V „Avstriji“ so tudi „avstrijsko“ misleči Židje.

Ignacij Borštnik. Da se intendanci slovenskega gledališča tudi letos ni posrečilo pridobiti nazaj g. Ignacija Borštnika, je za slovensko dramo bodoče sezone, slabo znamenje. Čujemo, da je intendantca imela resno voljo, dobiti g. Borštnika, samo prepočasna je bila, dočim so v Zagrebu g. Borštnika hitro pridobili. Morda bi se z bratsko intendantco hrvatskega gledališča dalo doseči sporazumljenje, da bi letos ob novi intendanci z zopetnim Borštnikovim nastopom pričela se nova doba za slovensko dramo in za vzgojo domačih igralcev.

„Bravec“ na platnicah „Cvetja“ čvrsto dviga svojo glavo. Vidi se, da se prof. Levec in prof. Pleteršnik nista oklenila prazne ničle, ko sta priznala da so nauki P. Stanislava Škrabca pravi. Na zadnje bo še prof. Ilešič moral reči, da je ta ribniški menih v jezikoslovju krepko

podkovan. Gotovo je, da dvoboj med „v“ in „l“ še ni končan.

„Glasbene Zore“, katero izdaja g. profesor Fran Gerbič, je izšel 2. zvezek, ki obsega dve novi Gerbičevi skladbi. Priporočamo!

To naj si štajarski Slovenci dobro zapomnijo! Kako baron Hein občuje z ljubljanskim magistratom? Nemški, seveda! V četrtek smo zopet videli nemški dopis vlade, s katerim vlada vprašuje ljubljanski magistrat o nekem izletu „Slovenske kršč. soc. zveze“. In slovenski magistrat nemškega dopisa ni vrnil, nego se hitro potrudil ustreči vprašanjem vlade. Župan Hribar, če ima res kaj poguma, naj exc. baronu Heinu jedenkrat korenito pove, da je Ljubljana slovenska, kakor mu je povedal nekdo drugi.

Proslava slovensko-hrvatske-zmage. Jutri, dne 3. septembra, bo blagoslovljenje nove cerkvice v čast sv. Ivanu na hribu istega imena v žaveljskem Stramaru. Cerkvico so pozidali domačini v proslavo cesarjevega jubileja in v spomin zmage istrskih Slovencev in Hrvatov nad Benečani.

Hrvatska gimnazija v Pazinu bode letos otvorena. Začasnim ravnateljem in profesorjem je imenovan c. kr. prof. gosp. Fran Matejčič iz Kopra, učiteljem pa suplent g. Anton Jošt iz Ljubljane.

Senzacijelna iznajdba. Bicikelj brez pedala torej dobimo. Izumil ga je Slovenec Ivan Bajde iz Hotiča, ki ima že narejen lesen model. Kolesar se mora pregibati na kolesu, kakor bi jahal, pri jednem pregibu steče kolo naprej 5 metrov.

Celje v „hajlanju“ bode zopet dne 8. t. m. „Südmarcha“ priredi takrat v Celju svoj občni zbor. Slovenska okolica bode to izzivanje mirno pogoltnila.

Nemško pobalinstvo. Celjski nemški kolesarji so se v nedeljo 27. avg. peljali iz Vitanja v Celje. Na poti so streljali z revolverji v slovenske hiše. Vsi celjski pobalini so z revolverji oboroženi. Samo tvrdka Rakuscheva jim je prodala 200 revolverjev.

Lepo razglednico Aljaževega stolpa je izdalo „Sloven. plan. društvo“. Priporočamo jo v obilo nakupavanje, ker je dovršeno izdelana.

Z Bleda. Po zobeh so udarili blejski narodnjaki tistega dopisnika v „Narodu“, ki je rahlo pokazal njihovo prizanesljivost. Zdi se jim prav, da pri koncertu slovenskega bralnega društva pojo nemške pesmi. Dober tek pri hlapčevanju tujcem, a slovenska srca ne morejo biti z vami. Mirno Slovenci na Bledu počenjanje nekaterih gospodov ne moremo gledati, ker se nam z zdravjšča trga slovenska zastava. Bled Slovincem!

Samonemško pivo se dobi v Ljubljani v „Hotel Stadt Wien“. Dopisnik v „Soči“ se pritožuje, da natakariji ne znajo slovenski. Zato pa ljubljanski, pa tudi potujoči Slovenci z njimi nemški govore. To je znak velike slovenske uljudnosti, ki ima svoje gnezdo v „Narodnem Domu“, odkoder so pred meseci zapodili nekega Slovenca, ker ni hotel z uslužbencem nemški govoriti.

Gostilna slovenskih vinogradnikov je že od nedelje 27. avgusta odprta pri Bobenčku na Glincah. Cene so nizke, pijača izborna. Otvoritev se je vršila povse veselo. Ljubitelji poštene vinske kapljice romajo v trumah v novootvoreno gostilno.

Vojaštvo v Ljubljani. V torek se je Ljubljana za trenotek vzdramila iz počitniške zapanosti. Došla sta v mesto pešpolka štev. 87 in 97. Takoj drugi dan sta odkorakala k vojaškimi vajam na Koroško. — S Krškega so se vrnili topničarji.

Vojaške vaje brambovskih polkov štev. 4 in štev. 5 bodo od 4. do 8. septembra okolu Logatca, ker se širijo v okolici mariborski nalezljive bolezni.

Frankfurtarice v Ljubljani je nemškim turnarjem dovolil zopet razobešati baron Hein. Videli bomo, kako se bode obnašalo ljubljansko občinstvo, ko mu bode zopet zavihralo nad glavo znamenje Prusakov.

Nesreča na gorenjskih planinah. Iz Rateč se nam piše: „V soboto se je ponesrečila na

Ponci okolu 57 let stara dunajska učiteljica Ivana Stein. Zahajala je več let k nam na počitnice ter je pogumno se povspevala na vrhove najvišjih naših gor. Bila je velika prijateljica „Slov. plan. društva“. Letos je pridno agitovala za številno udeležbo pri otvoritvi kočje na Planici. Padla je raz skale, 200 metrov visoke. Žrtev je svoje neprevidnosti, ker si je upala brez vodnika na pot, katera je še za vse steze poznavajoče domačine nevarna. Bila je takoj mrtva. Radovljiška podružnica „Slov. planinskega društva“ postavi pokojnici na radeškem pokopališču spomenik. 3. t. m. ob otvoritvi kočje na Planici položita podružnica in osrednje društvo na grb ponesrečene venca s trakovi.“ — „Laib. Zeitung“ je skoro gotovo po pomoti priobčila, da je k rešilni akciji odpotoval iz Ljubljane dr. Höglter. Mi smo ga tedaj videli v Ljubljani. „Slov. plan. društvo“ je prvo hitelo na pomoč.

Profesorja Frischaufa, znanega prijatelja slovenskih planincev, nemški nacionalci neusmiljeno črte. Te dni so mu svojo ljubezen zopet skazali s tem, da ga je radi njegovega pravico-ljubja nacionalna večina društva za širjenje prometa v Millstadtu na Štajarskem izključila iz svoje srede. Gosp. profesor se bode vsled tega ravno tako malo prelevil, kakor se ni, ko so mu nemški olikanci pred njegovim stanovanjem v Gradcu priredili mačjo godbo.

Pozor na izzivače! Neki Košir, bivši poslovodja v Samassovi tovarni, je znan nasprotnik domačinov in vnet pristaš „Heilovcev“. Velike surovosti so morali delavci v Samassovi tovarni trpeti pod njegovim poslovodstvom. Opetovano so se pritožili v „Slov. Listu“. Psovka „Krainische Hunde“ je bila pri njem na dnevnem redu. Končno so se njegovemu početju delavci odločno uprli in res je moral mož zapustiti službo. Sedaj je brez posla, čujemo pa, da lazi okolu župana Hribarja in išče službe pri mestni elektrarni. Merodajnim faktorjem smo Koširja pokazali v pravi luči še predno se mu je kaka služba, kakor se po navadi godi, oddala pod roko, in sedaj pričakujemo od slovenskega župana, da Koširju ne bode dal prilike šikanirati slovenskih delavcev celo pri mestnem podjetju. — Dalje smo dobili to-le pismo: „Slavno uredništvo! Opozarjamo Vas, da se znani celjski razgrajč in psavač celjskih Slovencev in Čehov, Hummer, že nekaj časa klati po Kranjskem ter nabira zavarovalnine na življenje za neko neznamno amsterdamsko zavarovalno družbo. Posebno štajarskim Slovincem bi jako ustregli, ako bi v cenjenem listu tega človeka občinstvu naznanili, da mu, ako se kje prikaže, pojasnijo stališče. Hummer je bil v Konjicah štacunar, kjer je radi sovraštva do Slovencev tako dobro kupčeval, da je moral pred nekaj meseci odlaziti.“

Proti sladkornemu davku se je oglašil občinski zastop v Toplicah na Dolenjskem. Vlada pa je resolucijo zaplenila.

Neroden samomorilec je bil preteklo nedeljo vsekako Nagelčkov sin, Franc Prek, iz Šiške. Komarjevo nedeljo je praznoval s pobojem ter Andreja Kmetiča smrtno ranil z nožem. Domači fantje so ga takoj oddali orožnikom, ki so ga uklenjenega gnali na Žabjek. Mej potom v to zavetišče pa se ga je na frančiškanskem mostu lotila želja po smrti. Zagnal se je čez železno ograjo, a pal ni v vodo, nego se je ujel na verižico, s katero je bil vklenjen, ter je obvisel na železni ograji, raz katere ga je prijazni orožnik takoj snel.

Pri otvoritvi kočje na Planici bodo jutri sodelovali pevci z Bleda, Radovljice in Kranjske Gore. —

Strela je ubila pretekli teden v Št. Petru na Krasu 21letno, še-le dva meseca poročeno ženo.

Dobrotnik rajhenburški. Očeta Gabrijela ni več. Poročali smo o njegovi smrti, danes poročamo, da so njegovo truplo prepeljali v domovino njegovo na Francoskem, srce njegovo pa so oo. trapisti v nedeljo 27. avg. prenesli v srebrni posodi na samostansko groblje ter je uzidali v kameniti postament velikega križa. Gabrijel Girand je bil bogat francoski tvorničar v Lionu. S svojim ogromnim premoženjem prišel

je v Rajhenburg, kjer je kupil od grofa Esbecka rajhenburški grad, v katerem je ustanovil samostan oo. trapistov. Kot brat trapist posvetil je svoje premoženje in življenje bolnikom in siromakom. Stari grad se je na njegove stroške popravil, zgradila se je velika tovarna za čokolado in tovarna za fini liker: „trapistin“. Tovarne so urejene po uzoru največjih etablissementom z električnimi napravami, telefonom i. t. d. Park, livade, polje to je tudi vse v najlepšem redu. Vse to je delo blagega trapista Gabriela, katerega plemenito srce naj dobi mir pod križem, katerega se je v življenju zvesto oklepal.

Poskušen umor in samomor. V sredo zjutraj ob 1/2 7. uri se je v tukajšnji gostilni pri Lozarju igrala tragedija dveh mladincev Anton Novak, star 18 let, mehanik pri Speilu, obstrelil je svojo 18letno oboževanko, natakario Marijo Pirc iz Kamnika. Prišel je zjutraj Novak v gostilno ter ondi nadlegoval svojo ljubimko s strastnimi izbruhi ljubosumnosti. Novak je potem šel domov po revolver. Ko se je vrnil, velel je Mariji Pirc naj gre v svojo sobo, kamor ji je sledil. Ondi ji je rekel, naj se pripravi na smrt in takoj piše svoji materi. Dekle tega poziva ni smatralo resnim. Nakrat je Novak potegnil iz žepa revolver in pomeril na dekličino sence, rekoč ji, naj se vleže na posteljo, da jo ustrelji. Dekle je to storilo. Strel je počil in krogla je obtičala dekletu v kosti pod očesom. Novak je vprašal dekle, ako ima dosti, sicer jo bode še. Dekle je pokimalo, ker je menilo, da je smrtno zadeto, in Novak je odšel po stopnjicah v vežo, kjer je pozival ljudi, naj gredo gledat „kako Mici umira“. Letel je domov, v Rožne ulice št. 39, kjer se je v podstrešju ustrelil dvakrat v glavo, mej tem, ko ga je policija povsod drugod po mestu iskala. Ležal je v podstrešju kake tri ure. Naposled so čuli stokanje ter ga dobili skoro nezavestnega. Poklicali so č. g. dr. Pečjaka, kapelana pri sv. Jakobu, ki ga je dal v sveto olje, potem so ga pa prepeljali v bolnico, kjer je umrl. Marija Pirc je že zapustila bolnico z obžalovanjem, „da jo ni do smrti zadel“.

Mučen prizor se je prigodil v torek zvečer na trgu sv. Jakoba v Ljubljani. Delavec Černe je nakrat na trgu zblaznel ter pričel lomiti ograjo pri spomeniku Matere Božje. Prepeljali so ga v blaznico, kjer je umrl.

Pošteni možje so na koperskem magistratu. Globe, namenjene ubogim, ne dobe ubogi, nego — „Lega nazionale“. Avstrijski državni pravdnik se pri tem ne zgane.

Grozno dejanje je hotel izvršiti kmet Štefan Kac v Laporju. Njegov triletni sinček je pod kolarnico zakuril in zgorela je hiša in hlevi. Nesrečni gospodar pa je zbesnel in hotel otroka vreči v ogenj. S silo so mu ga ljudje iztrgali iz rok. Orožniki so ga odvedli v ječo, kjer so opazili, — da je izgubil pamet.

Drobne novice. Volitve v gornjeradgonski okrajni zastop so se za slovensko stranko izvršile neugodno. Zmagal je Bračko in njegovi pristaši. — V Stanečah se je obesil vsled domačih preprirov 25letni mizar Janez Šušteršič. — Kobilice so preplavile 50 ha sveta okolu Gorenje Besnice pri Kranju. — Novo gasilno društvo so ustanovili v Štepanji Vasi pri Ljubljani. — Slovenec Fran Počkaj je 27. t. m. pri dirki v Berlinu dobil prvo nagrado. — Mariborske šolske sestre so prevzele sirotišnico pri Mostaru. — Čoln s kamenjem se je potopil v torek v Ljubljani. Tudi brodnik je utonil. — V Toplicah na Dolenjskem je bilo letos 900 gostov. Zdravniško poslopje se prihodnje leto otvori.

Slovenska nabožna književnost se je ravno obogatila z zanimivo novostjo. Izšla je sv. Frančiška Saleškega Filoteja ali navod k bogoljubnemu življenju. Po izvorniku poslovenil Anton Kržič. 503 str., 16°. Založila „Katoliška Bukvarna“. Cena v usnje vezani knjigi 90 kr., z zlato obrezo 1 gld. 20 kr. — Ob istem času je izšla v peti izdaji knjiga: „Pot v nebesa“ ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška Serafinskega, ki med svetom živijo. Spisal O. Nikolaj Meznarič, frančiškan pri sv. Trojici v Slov. Gorici. Peti pomnoženi natis. 583 str., 16°. Založila Katoliška Bukvarna. Cena: v usnju 90 kr., zlata obreza 1 gld. 20 kr.

Slika ljubljanskega mestnega gospodarstva. Naš „Mestni Dom“ je prav lep v obližju „Mestne ledenice“. Te dve zgradbi je treba pogledati, pa se vidi, pri čem smo v Ljubljani. Kdor se hoče pobližje prepričati o položaju, naj pri sijajni otvoritvi „Mestnega Doma“ stopi okolu „Mestne ledenice“ in vpraša naj se, ako bi ne bilo umestno, da bi se za toliko, kolikor je „Mestni Dom“ predrag, zgradilo urejeno ledenico. Tik razbite ledenice je stranišče, okolu in okolu je pa nepopisen smrad, ker nekateri ljudje namesto v sila nesnažnem stranišču, opravljajo svoje naravne potrebe rajši kar ob razpokanem zidu ledenice. Kako ta nesnaga upliva ob deževju na notranjost ledenice, si lahko vsakdo misli. V ledenici ni reda. Namestu leda bi se čisto lahko iz nje blato prodajalo. Led je skoro ves nečeden. Ljudje stopajo po mesu, ako hočejo priti do boljšega ledu. Mnogo mesarjev v tako „ledenico“ noče več spravljati mesa. Kje je zdravstvena oblast?

Reko Mirno so začeli uravnavati. Posestniki bodo plačali 22.000 gld. prispevka.

Oblak se je utrgal zadnji ponedeljek nad Črmošnjicami. Voda je preplavila travnike in polja.

V Motniku so dovršili zgradbo dveh novih železnih mostov.

V Železnikih dobi krasna župna cerkev sv. Antona štiri nove zvonove, katere je včeraj blagoslovil g. gen. vikar Flis pri Samassi v Ljubljani. Zvonovi tehtajo 1852, 863, 557 in 407 kg. (c, e, g, a). Veliki zvon je dal g. fužinar Janez Globočnik sam. Sedanji trije zvonovi, ki dobro pojó, pridejo od sv. Antona v zvonik cerkve sv. Frančiška na Logu in prodajo se ondotne tri čerfe, ki ne pojó ubrano. Malokje bo tako lepo zvonjenje, kakor v Železnikih.

„Gut Schlauch“, bodo 24. t. m. kričali nemški „feuerberji“ v Celju. Po slavnosti „Südmarke“ prirede celjski Germani slavnost nemških ognjegascev, da rešijo celjsko nemštvo iz plamena. — Na griču nad mestnim šetališčem v Celju plapola že ves teden frankfurtarska zastava. Slovensko zastavo nad „Narodnim Domom“ so morali Slovenci odstraniti, frankfurtarica pa niti politične oblasti prav nič ne ženira.

Tretja mestna šola v Ljubljani. Mestni šolski svet ljubljanski je sklenil, naprositi deželni šolski svet, da ustanovi eno nadučiteljsko in štiri učiteljska mesta za tretjo mestno šolo. Kadar se bo izselila slovenska osemrazredna dekliška šola v novo šolsko poslopje pri sv. Jakobu, se namerava nastaniti tretjo deško šolo v tem poslopju na Vrtači.

Gimnazijskim ravnateljem za Ptuj je imenovan graški profesor Andrej Gubo, Nemeč, ki ne zna besedice slovenske.

Občinske volitve v Vipavi so danes. Boj med strankama je hud.

Kolera na Notranjskem? Iz Št. Petra na Notranjskem se nam poroča z dne 1. septembra: Vojake rezervnike, poklicane za 20 dnij k vajam, so včeraj iz Trsta poslali domu, ker je baje v postojinskem okraju neka kolera podobna belezen. Vojaki so prišli vrisakaje domu, svesti si, da tu ni nikake kolere, pač pa je kakor vsako leto neka črevesna bolezen, prihajajoča od slabe ali celo pokvarjene pitne vode, katere se vkljub zdravstvene skrbi ne manka, posebno tam ne, kjer imajo ljudje in živina skupno korito.

Imenovanje. Avskultanta sta postala Konrad Vodušek pri dež. sodišču v Ljubljani in Fran Novak pri okrajnem sodišču v Idriji.

K slavnosti gasilcev v Ljubljani se je doslej oglasilo že šest godb in 44 društev z 10 zastavami. Slavnost bode v dneh 7., 8. in 9. septembra.

Beneški Slovenci. V videmskem nadškofovskem semenišču, v katerem je združena tudi nadškofovska osemrazredna gimnazija, se je šolalo letos 26 Slovencev in sicer 9 bogoslovcev in 18 gimnazijcev.

Najnovejše vesti.

Slovani v opozicijo? Splošno se govori, da je bil baron Chlumecky pozvan k cesarju kot naslednik Thunov. Odpeljal se je Chlumecky,

ko je prišel od cesarja, obiskat ogerskega ministerskega predsednika Szella, kar gotovo ni brez pomena. No, še tega se nam manjka Slovanom, da nas bode po večletni tlaki, za katero nam vlada ni dala niti piškavega oreha, kozjih molitvic učil zopet nemški liberalec, veliki lisjak Chlumecky!

Beli Grad, 1. septembra. Uradni list prinaša dolgo vrsto imen aktivnih častnikov in uradnikov, ki so odpuščeni iz službe. Preiskave radi atentata so končane. 16 oseb je izpuščenih, 29 oseb, mej njimi Pašič, Tavšanovič, polkovnik Nikolič in urednik Protič bode prišlo pred sodišče radi razžaljenja veličanstva. Obravnava se prične v četrtek.

Berolin, 1. septembra. Okolu dvajset uradnikov poslancev je umirovljenih, ker se niso udali cesarjevemu miglaju in so glasovali proti kanalski predlogi v pruski zbornici. „Reichsanzeiger“ prijavlja odlok, ki pravi, da uradniki morajo povsod zastopati znane jim vladne nazore. Res, lepa svoboda poslancev je na Pruskem!

Rennes, 1. septembra. Včeraj je pred sodiščem Lebrun Renault podal važno izjavo. Potrdil je, da mu je Dreyfus po prvi obsodbi rekel, da je res izročil dokumente tuji vlasti, toda samo radi tega, da bi dobil važnejše dokumente. Dreyfus pa ni dobil nobenih „važnejših dokumentov“ ter je navaden izdajica.

Razne stvari.

Naš cesar je odpotoval iz Ischla k vojaškimi vajam na Češko. Na železniških postajah so ga Čehi navdušeno pozdravljali. V Pragi ga je pozdravil župan Podlipny in mnogo deputacij čeških občin. Podlipny je prosil cesarja, da bi v bodoče dalje časa prebival v kraljevi Pragi. Za časa vojaških vaj bode cesar prebival v gradu reichstadtskem. Tja sta došla vojni minister Krieghammer in minister za dež. brambo Welscherheimb. V soboto dne 16. septembra ob 2. uri 40 minut popoldne pride cesar v Celovec. Ob 6. uri bo slovesna pojedina. Dne 17. sept. zjutraj bode cesar pri sv. maši v farni cerkvi. Potem bodo avdijence. Popoldne je izlet na Otok in v Poreče. Dne 18. in 19. septembra so potem vojaške vaje, dne 20. ob 8. uri zjutraj odpotuje cesar iz Celovca v Meran, kjer bodo odkrili spomenik Andreju Hoferju.

Ogromen pristop h katoliški veri. Iz Bagdada se poroča, da je 50.000 Nestorijanov in 30.000 gregorijanskih Armencev prestopilo v katoliško cerkev. Schönererjeve odpadnike ta prirastek znatno odvaga, in še „Narodovce“ po vrhu!

Špansksa kraljica je bila ta teden na Reki in Opatiji.

Spiritistiški pojavi? Iz Ogerskega se poroča o velezanimivem slučaju. V Brunoczu, neutratskega komitata, je vse prebivalstvo že ves teden silno razburjeno. V stanovanju vrtnarja Czibulke vladajo strahovi. Od 9. do 11. ure dopoldne in od 3. do 7. ure zvečer plešejo stoli in mize v Czibulkovem stanovanju divji ples. Metla hodi po sobi, knjige lete v zrak, in klobuki frče po sobi. Neštevilno ljudi si je ogledalo že ta čudni pojav. Oblasti so včeraj upeljale preiskavo, katere vspeh nam pa še ni znan.

Listnica upravnistva. G. Johann Jax v Ljubljani! Vašega inserata ne moremo priobčiti, ker ne vsprejemamo inserate nemških tvrdk, ki so toli predrzne, da pošiljajo uredništvo slovenskih listov na ogled samonemške cenike in puste razširjati cenike z napisom »All Heil!«

Posestvo

ne daleč od Zagreba, pol ure od železniške postaje, obsegajoče 37 oralov sveta, od tega 12 oralov travnikov, 25 oralov njiv, s krasno hišo, verando, 3 sobami, kuhinjo, prostorno podstreho, hlev za 40 glav živine, šupo, podom in shrambo za 300 mernikov turšice je jako 70 (3—2)

po ceni na prodaj.

Obremenjeno z 2300 gld. proti amortizaciji. Natančne poizvedbe daje

J. Squarcy,
Zagreb, Primorska ulica 28 B.

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, pričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljab, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodica, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik, Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

43 (21) pošta Domžale.

Slovenci! Spominjajte se o vsaki priliki šolske družbe sv. Cirila in Metoda.

Redka priloznost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a mizarski pohištveni obrt v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši) priporoča svojo dobro vrejeno 72

zalogo vsakovrstnega likanega in politiranega pohištva

gld. 5-, 7-50, 10-, 14-,

Garniture, divane, madrace

7, 14, do 40 gld.

madrace na peresih

8, 9 gld.

dratene madrace

7 gld.

pulte za mašne knjige

itd. itd.

gld. 10-, 15-, 17-

Naročila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka priloznost za nakup pohištva.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljšo sredstvo za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr

Dobiva se v (60-10)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“ M. Leustk-a v Ljubljani.

Gabr. Piccoli, lekarnar „pri angelu“, dvorni založnik Nj. svetosti papeža Leona XIII. v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno skatljico tinkture za želodec z 12terimi stekleničicami in jeden lonček Glicerin Crème.

S spoštovanjem

Tomaz Dobek,

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim vspehom.

20 (27)

Jožef Černko, župnik,

Vuhred. — Štajarsko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,

S. Domenica d'Albona, Istria

Najnižje cene. Največji izbor. Skrbno izdelovanje. Preobleke. Popravila.

L. Mikusch, tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

Ljubljančanje! Pristopajte k „Mescanskemu klubu“

Ignacij Čamerik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

35 (10-10)

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najnovejše!

Grobni okviri

Najnovejše!

istotako trdni, kakor kamen, po najnižjih cenah.

Otvoritev gostilne.

Slavnemu občinstvu naznanjava, da sva prevzela

71 (2)

gostilno vinogradnikov, staroznano „Bobenčkovo“ krčmo na Glineah,

kjer bodeva postregla velecenjenemu občinstvu s pristno ceneno pijačo in okusno jedjo.

Prostorni vrt in pripravna dvorana sta za shode in veselice na razpolago — živinski hlev je pa pripravljen za živino voznikov iz okolice.

Na Glineah, 25. avgusta 1899.

Z odličnim spoštovanjem

Boštijan in Alojzija Žvan.

Trnkóczyja ustna voda steklenica 50 kr.

Trnkóczyja prašek za zobe skatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurški in farmacevtske preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 13 (14)

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem, Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen, Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse, Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt, Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

Pošiljatev z obratno pošto.

Delavnica kleparskih, ključarskih, kovinotiskarskih, stavbenih in galanterijskih del.

ANTON BELEC Št. Vid nad Ljubljano

izdeluje in ima v zalogi **cerkvene svetilnice** ali **stalnice**, dve po: iz kositarja 12, 15, 18, 20 gld., iz medenine 22, 24, 28, 32 gld., iz tompaka 40, 50 gld.; **obhajilne svetilnice** iz kositarja po 2 gld., iz medenine po 5, 8, 10 gld.; **pušice z zvočki** za pobiranje miloščin, iz kositarja po gld. 1-50, iz medenine po 5 gld.; **štedilna železna ognjišča**, vsa železna in tudi razna za vzdiranje.

Pokrivanje in barvanje zvonikov ter napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov. 64 (10-9)

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališča itd. — S kritevjo zvonikov prevzema ob jednem tesarska dela.